

ב ש ל י ב י ה ע ל י ה

בה והאחריות לבדוק את עצמו ולבחון היטב את דרך יצירתו גם מבחינת אמינות.

קו אפייני לזרחי הוא, כי הזה בין המקפדים הצעירים המעסיק שכבר בראי שית צעדיך בשדה הספרות בהיותו רק כבן עשרים, לא התחיל בסיפור הקצר, אלא הציו לשלוח ידו מיד אל הרומאן. הספנת סראות הנוף והידוסי הוויית הסואנת של הארץ בכפר ובפיר, היא שהצמיחה לו כנפיים לתאר הכל בידר עה הרחבת. אין זאת כי היה בו בורחי כוח אַלמנטארי לכוא במגע הזוהי עם ארץ־ישראל החדשה, הצעירה, אם למרי אית־עיו מתוך יחס היצוני, ואם מהתי צלננות של קורבה עד לידו מודעות נפי שית. — זרחי נתקנא בספרות העמים שהצמיחו מתוכם פרוזה סיפורית האר צרת בקרבה את מראותיו וקולותיו של גיב הכלל החזי על אדמתו. על כן דחפו יצר גדול לשפוך לנו בדפוסים פוזקים של פרוזה עברית ארצית הרשה, מאירה — להיות אחד הספרותיים הברונים אר תה. על כן המריצו דם המקפר שבו להעלות בלי שהיות כל תמונת וכל פאר רע בשפתי החיים הצעירים הנולדים ולשבץ בהם את דמויות היחידים ברעי בנוס לאדמה ולאוויר ולצער ולהדהות פת כל שנות יצירתו ביקס שיתוף־לב עם המסובב אותו. נכסף לקירבה גיבורית ואהבתם — כי יסופר עליהם, כי יחיה, ואולם בהמשך הימים לא הסתפק זרחי רק בממש המתהווה לעיניו. פתח חות נפשו הבראו להרגשת החיים הטבי ריים גם סחוץ למקום ומצל לזמן, היא הנבדלת דמיונו העמיקה בקרבו את היכולת לגולל לפנינו הסיבות־חיים גם בריצה של סיפור אפי. — בספריו בית סבתא שחרב, עיטורי ירושלים, גנד לת אבות, וביחוד, שלהבת ננוזה מסתמן המיפנה הרציני שבוירן סיפורו הן בבנין, הן בסגנון הן בהארתה הפני מית של נפש דמויותיו, דוק של ימים רחוקים מילדותו שבגולה, מראות ירך שלים העתיקה והזון קיבוץ הגלויות בארץ המתחששת, שימשו לזרחי נשאים לתד יאת נשיפתם של בני דורות שצברו, מעחה עלחה כתיבתו פתוך מוינת המבש עם החלום, מתוך השיית־אחון והברקת המבט ורחישת־שפתיים למשהו המצוטת בוני ובנינון, החיסאסיקה של זרחי־רחה והקיפה עלילות־חיים של עדות וערים ומעמדות סונים בישראל, מן העבר ומן ההווה.

זכה וכחב את כפרו, ארץ לא זרובה, שהתיה בו את תקופת הביולוגיית. בספר זה דרש זרישה גדולה מעצמו — ויזבל לת. הרבה נלחם והתנסה, ולא אחת נכשל — יהנה נחזק והגיע ליצירה ערשית, זית שנתגדל באן מימי העלופים, ניתן לו לצלול ולהתעמק גם כמה שקדם לדורו שלו, זכה להקי שים היטב אל פניו החיים שבעבר ולהעלות סיכו קולם. חיי הארץ העמיקו את הרגשתו ואח כוסר ראיינו והרי ליכו אותו אל מקור אהם הראשונים אשר העפילו לארץ־ישראל לפני שקד שה דורות, בלימוד שקוד של התקופת ובמיסור דק של פרטים מגוונים במע שיהם ומהלך רוחם של אנשי ביליה, נרקס הסיפור הזה, המצורף ידיעת והשראה כאחת, ב־ארץ לא זרובה ראינו כולנו איך התפתח הרבו של זרחי בסיפור הארץ־ישראלי: מן הפרוץ אל הציב, מן הרזף ומרתף אל המעי פיק בשדשו, ראינו הישגיו לא בלבן בכיבוש הלשון ובשיפורה, אלא גם במע צוב הסראות והדמויות, כל זה בא לו מתוך התבשרותו והתחששו הנפשית המלי תי פוסקות; הן שעמדו לו להתמודד עם הנושא המורכב שלא ימיה, בסיפור זה שב וחי מקור החנוכה ואיר ההקפאת של אותם ימים קשים ביחודים ומדומים בארצות־רות, ביחוד עלחה לו לזרחי דמותו של אחד מני דרוב אשר נעשה נואלו ומדוככו של היהוד בין כלל הביליויים, דמות זו משה מא לנודד העברי, דמות ששפחה ומרתפה לימים באים, כי מידום הוא גם מהחיה הזך גלמותה, גואל עצמו וגואל עם. מגיוווב, כמו יוצר דמותה, נישא לכאן במערת הנפש וציוחה על כעמו את התדרשות האדם היהודי, וזיה עמל במריצות ובתחמדה עד שהגיע אל מעשה היצירה הנוהל באור הנצח של רוח האומה.

הראשון, עלומים ראה אור, בספרמנט סוער נדחף אל הכתיבה, חתר לבטא את גישויו הראשונים של הצעיר העובד והנודד על פני הארץ הלהטת. המשלהבת אותו בחלומות ובאהבה, בהן קלילותם והתפקותם של הנעורים, בסר פוריו, עלומים וימים יחפים" כבר ניכרו רחשי הסופר השואף לעחיד, איר לם לא נמצא לו עדין המבע הנכון לכל שהרעיד לבו, עדיין לא ידע את סוד הצירוף ושרם סיגל לעצמו את מלאכת הליטוש. היו חושדים בו וכפסי פקים בכוחו, גם לאחר מכן, כשכבש לעצמו יכולת בכתיבה סיפור ורומאן — לא הכירו בו. כמה הוא ממחר ומקרים לעשות, — אמרו, מדוע אינו מניח להם להזיונות ולהרוארים שיתעופפו מעט למרום, אָמנם, ספריו הראשונים היו פרי הסתכלות עניינית, פהירת התפיסה, אשר אם כי נתכוונו לאיזה רעיון־חיים מרכזי, יצאו דחופים ורופפים, אולם לא היה זה אלא המרץ הגדול שעמד לו לזרחי לתאר רוב דברים מהווי הארץ. היתה זו העירנות שהביאה עמה לאתר כן את ההתמדה בלימוד דעת החיים, שהעניקה לו לבסוף את החתירה למקור העברי, שפיתחה בו את הרגשת החי

בלהט נעורים מטפס היה ישראל זרחי בשלבי העליה של הכלטריסטיקה הארץ־ישראלית. עוד עלם הציב סולמו הדק על אדמת ארץ־ישראל, ובעצם ידיו־היה מוסיף עליו שלב ברוב תכונה ובהעזה כדי לגבות ולזכות ביעוד הזה שהמעים את לבו הרך יומם ולילה, את כל כולו הטיל למלחמת־העפלה זו, שיקע בה רון, עלומים וכאב, ימים יחפים" להרבה להעמיס על עצמו עול חיים ועול תורה לשם גילוי אותה, שלהבת גנוחה, שבטוח היה כי בו היא ומתוכו תאיר גם לוולתו, שלהבת זו היתה מאידה את עולמו הצעיר ולאורה הבקיע לו דרך לצור צורה ראשונה ולתאר מאר רעות מחייה החדשים של הארץ, גם לעצב ראשית דמות עצמו בגלגולי־הזר לת — אנשים שדמו לו, או שנראה היה לו כי דמה להם, בהיחזותם ב־ארץ לא זרובה" זו.

לא קלה היתה דרכו, הרבה היה נפי תל, מילדותו (נולד בשנת תרס"ט) לא היתה לו כל גישה פנימית לערכי־היה דות, ובנווא לארץ־ישראל כמעט שלא ידע עברית. משעלה בשנת תרפ"ט נכי נס לקיבוץ הקלאי, ואף עבד במושבה ובעיר, לא עברו כארבע שנים וספרו

את דבריו בדפוסים אמנות כל עוד לא קופד ארג חיוני... מכאן אותה חלחל סות להיות שרני אך זרק באוירה ספי רוחית, וההתכחשות לחיי חולין ותלות בעבודה של עקידות המכלה את הסופר, הוא נחלץ על־מנת להשתחרר לגמרי ולהקריב את מיו אר ורק על מנח הספרות העברית. שיחתו הבריקה בתערות של בדיחות הדעת ובתגדרות מפתיעות על עיני ספרות וסופרים, הוא חשבל להתחקות בעקבי נושאיו בחיים, בעבר, במרומו וכמשיור, ידע לשוות לדמויותיו הן והסד, להבליט את חלוטותיהם ולהתעלם מן הצללים. תמא נשמחו צרורה כצרוך החיים ובי כתבו שדפיהם מבושמים בתמונותיו ובסגולותיו אשר העלוהו לדרגת מספר יוצר.

יוסף אריבא

מותו של ישראל זרחי מלווה אותה ועקת־חמס נוקבת כלפי הגורל המתאכזר זר ורוטס חיים צעירים, ושופך אותם אל האין בעודם תוססים מעצמת יצירה ותשוקה ליפה, לנאצל, מות אכזרי־הגר זר על הפריחה, על הפירות רעל שנותי קיום שטרם השלימו מחזוריהם. — ישראל זרחי חביב היה על הבריות, זחיר ככבודם וידע לטפה רגשי ידיות, אגרותיו משקפות יפה את גישתו לאדם, לסופר, לערכי אמנות, פילס לו בתיב בספרות תוך עקשנות ואמונה ככוחותיו, איש מחבריו במשמרת הצעירה לא נתן כמוהו בלהט ליצירה, ובתשוקה בלתי פוסקת לעצב את דמויותיו אגב גיבוש אמנותי של מספר שופע ענין, מסירותו לספרות, שקידתו על נושאי ועבודתו הפורית והמתמידה ללא ליאות הפליאו את כל יודעיו, וראי קנן בו חשש סמוי מפני החלוק, ומכאן נבע, אפשר, אותו פתו למחר ולהשלים את צביונו ולצקת